

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії
06 березня 2026 року

Здобувачка ступеня доктора філософії Анастасія ІГНАТЧЕНКО, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2016 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Міжнародне право», аспірантка ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, від «31» грудня 2025 року № 132/01-04, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Тетяни КАРАБІН, доктора юридичних наук, професора, завідувачки кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Рецензентки –	Ірини ХОХЛОВОЇ, кандидата юридичних наук, доцентки кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Офіційних опонентів –	Михайла БУРОМЕНСЬКОГО, доктора юридичних наук, професора, в.о. завідувача кафедри порівняльного і європейського права навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Юрія ВОЛОШИНА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри міжнародного та європейського права факультету права та міжнародних відносин Державного некомерційного підприємства «Державний університет "Київський авіаційний інститут» Олександра ДРОЗДОВА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

на засіданні «06» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Анастасії ІГНАТЧЕНКО на підставі публічного захисту дисертації «Міжнародно-правові засади протидії та співробітництва держав у боротьбі з корупцією: проблеми формування та реалізації».

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, м. Ужгород.

Науковий керівник – Ігор ДІР, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених Анастасією ІГНАТЧЕНКО досліджень та має істотне значення для правової галузі. Дослідження вирізняється сучасною постановкою проблеми, зростаючою соціально-політичною актуальністю й стратегічною

значущістю для існування та розвитку сучасної державності. У роботі здійснено комплексний аналіз новітніх ідей, концептів та тенденцій удосконалення правових механізмів міжнародної взаємодії у сфері протидії корупції, що зумовлює її наукову новизну та практичну цінність. Результати здобувачки, викладені у її дисертації, узгоджуються з вимогами, визначеними в пункті 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, 4 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Зазначене відповідає пунктам 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Ігнатченко А. М. Проблеми міжнародно-правової криміналізації корупційних діянь. *Juris Europensis Scientia*. 2025. № 2. С. 167-170.

2. Ігнатченко А. М. Проблематика визначення соціальної сутності корупції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 3. С. 574-577.

3. Ігнатченко А. М. Історико-правові особливості визначення поняття корупції та її основні ознаки. *Слово Національної школи суддів України*. 2024. № 1 (46). С.81-93.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Тетяна КАРАБІН, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. У своєму дослідженні здобувачка досліджувала механізм протидії та міжнародно-правове співробітництво держав у боротьбі з корупцією. Проте на сьогоднішній день ми є свідками того, що у деяких країнах, і навіть у тих, які ми традиційно відносимо до демократичних і таких, де існує верховенство права, політичне керівництво потурає таким злочинам. На міжнародному рівні доступні правові інструменти для притягнення до відповідальності осіб, які приймають рішення. Про це здобувачка у роботі вказувала. Проте є очевидним, що ці інструменти не в повній мірі ефективні. Тому, можливо, слід поміркувати не лише про визначення відповідальності за корупцію, але й за невиконання міжнародних зусиль щодо боротьби з корупцією та іншими формами злочинності.

Ірина ХОХЛОВА, кандидат юридичних наук, доцентка кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»:

1. Досліджуючи новітні виклики, пов'язані з використанням віртуальних активів у корупційних схемах (хабарництво, відмивання коштів), дисертантка слушно зауважує, що закон України «Про віртуальні активи» 2021 року досі не набрав чинності через відсутність податкових змін. У цьому контексті виникає питання: наскільки дієвими можуть бути виключно міжнародно-правові механізми (наприклад, стандарти FATF чи регламент МіСА) для блокування крипто-транзакцій корупціонерів у межах української юрисдикції до моменту повноцінного запуску національного регулювання?

2. Сформульоване Анастасією Максимівною розмежування понять «суб'єкт корупційного правопорушення» та «відповідальний суб'єкт», де до останніх віднесено і юридичних осіб, є надзвичайно перспективним. Проте потребує додаткової деталізації

механізм практичної реалізації відповідальності таких юридичних осіб саме у транскордонних справах, де національні законодавства різних країн часто по-різному визначають статус «публічної посадової особи».

3. Визначаючи роль міжнародних неурядових організацій (Transparency International, Human Rights Watch) як ініціюючих суб'єктів у створенні конвенційних механізмів, авторка водночас констатує «високий рівень опору змінам» з боку представників старої системи в Україні. Було б доцільно посилити аргументацію щодо того, як саме громадський контроль може трансформуватися з суто рекомендаційного інструменту в дієвий механізм примусу посадовців до доброчесності в умовах воєнного стану.

4. При аналізі «кольорової» класифікації корупції дисертантка могла б приділити більше уваги трансформації сприйняття «білої» корупції у суспільстві в період збройної агресії, коли вимоги до етичної поведінки службовців стають значно жорсткішими, а традиційні соціальні практики сприймаються як пряма загроза національній безпеці.

Михайло БУРОМЕНСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, в.о. завідувача кафедри порівняльного і європейського права навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

1. На сторінці 23 дисертантка констатує «формування міжнародних механізмів та глобальних правових стандартів протидії корупції через визначення декількох етапів з початку ХХ сторіччя». Хотілось би уточнити, які саме глобальні (а отже, міжнародно-правові?) правові стандарти запобігання та покарання корупції з'явилися вже на початку ХХ сторіччя.

2. Дисертантка вдається до ототожнення сучасного розуміння корупції з її розумінням в античному світі, а можливо і пізніше, в середньовічну епоху. Звісно, елементарні прояви корупції, такі як хабарництво, були розвинутими і в той час, але система соціальних відносин в тих протодержавах чи навіть державах була доволі складною, але докорінно відмінною від сучасної, і включала, в тому числі, легальний протекціонізм, фаворитизм, легалізовані платіжи за отримання посад тощо. За цих обставин будь-які паралелі з сучасністю потребують надзвичайної уваги та обережності.

3. На сторінці 33 зазначено, що «У міжнародному праві й досі немає єдиної дефініції «корупції». Більшість документів концентруються не на визначенні, а на переліку практик, що мають бути інкриміновані національним законодавством.» Дисертантка розглядає таку констатацію як недолік. Однак, специфіка міжнародного права в співробітництві в кримінально-правових питаннях є такою, що спрямована на досягнення максимального консенсусу держав різних правових систем. За цих обставин, саме в такий спосіб досягається необхідний ефект - держави самі визначають рівень імплементації договірних зобов'язань відповідно до власних правових традицій. Зовсім не випадково Конвенція ООН проти корупції прямо вказує на необхідність для держав-учасниць «розробляти, **наскільки це можливо !!!**, спільні визначення, стандарти та методології,» ... Посилання на українських авторів, які не є фахівцями з міжнародного права, для характеристики вищезгаданої ситуації здатне лише заплутати читача. А тому, відсутність універсальної дефініції корупції в міжнародному праві свідчить не про багатомірність феномена, а про об'єктивні особливості міжнародно-правового співробітництва за одночасної участі 194 абсолютно різних держав світу.

4. Дисертантка помиляється, коли називає на с. тор. 49 «міжнародно-правовими документами» Резолюцію № 7 «Корупція в державному управлінні», прийнятій на 8-й Конгресу ООН з попередження злочинності та поведіння з правопорушниками, що проходила з 27 серпня по 7 вересня 1990 року або Кодекс поведінки посадових осіб з

підтримання правопорядку, прийнятий резолюцією 34/169 Генеральної Асамблеї ООН 17 грудня 1979 року. Зазначені акти не належать навіть до актів «м'якого» права та є суто рекомендаційними. Саме тим, що вони не є правовими, пояснюється їх умовна «продвинутість» в визначенні корупції -- державам не прийдеться виконувати ці документи.

5. Дисертантка не завжди дотримується термінологічної чіткості. Наприклад, на сторінці 27 авторка вживає термін «некомпетентний режим». Що саме мається на увазі? Якщо це новий термін, то він очевидно потребує пояснень. Тим більше, що він вживається для характеристики певних подій, пов'язаних з наслідками корупції В іншому випадку вживається термін «правоохоронні органи» (стор. 68 і далі). Міжнародне право знайомо з іншим терміном: «органи з підтримання правопорядку». Він є більш правильним та відображає дійсну функцію поліцейських підрозділів (звісно, в широкому розумінні слова «поліцейські»).

6. В роботі зазначено, що «статті 61(3) Конвенції ООН передбачає, що держави-учасниці розглядають питання про моніторинг та оцінку ефективності своєї антикорупційної політики і практики. Однак залишаються питання щодо того, як такий моніторинг здійснюватиметься на практиці та як реалізовуватимуться його результати. Вважається, що така функція може бути делегована Конференції Сторін, яка здійснює моніторинг виконання Конвенції ООН проти корупції» (стор. 84). Залишається не зовсім зрозумілим зміст рекомендації. Моніторинговий механізм Конвенції ООН проти корупції вже давно працює.

7. Авторка зазначає, що «На жаль, Конституція України та підзаконні акти не достатньо регулюють співвідношення українського законодавства з міжнародними нормами, що регламентують юрисдикцію міжнародних органів.» Я б закликав дисертантку до більшої наукової сміливості: насправді, в Україні не врегульоване **взагалі!!** співвідношення українського законодавства з міжнародними нормами, що регламентують юрисдикцію міжнародних органів. І це є системною проблемою, яка зберігається в країні десятиліттями. Ця проблема має політичне пояснення, що надає можливість державам, не лише Україні, вибірково імплементувати рекомендації міжнародних контрольних органів.

Юрій ВОЛОШИН, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права факультету права та міжнародних відносин Державного некомерційного підприємства «Державний університет "Київський авіаційний інститут»:

1. На сторінці 21 роботи авторкою визначено 7 ключових факторів, що зумовлюють зростання корупції та мають стійку історичну ретроспективу, до яких вона віднесла: дисфункціональний державний апарат; історико-культурні традиції та цінності суспільства, народу чи етносу; потреба переходу суспільства до нової економічної моделі; застаріла та/або неефективна політична система; неналежне організаційне супроводження і нормативне забезпечення необхідної правової бази та правової культури; відсутність як загальної, так й профільної розвинутої правової системи та пов'язаних з нею культурних традицій; правовий нігілізм і правова необізнаність широких верств населення, що відображають дефектологію правосвідомості останнього. Здається, що зазначені фактори носять суто загальний характер та можуть бути застосовані до будь-якої іншої негативної сфери соціального буття суспільства, Тому, на наш погляд, кожний фактор потребує окремого пояснення стосовно напряму протидії та боротьбі з корупцією завдяки нормам міжнародного права. Наприклад, фактор «дисфункціональний державний апарат» скоріше означає порушення нормальної діяльності, некоректну, «хвору» роботу, що необов'язково призводить саме до появи негативних корупційних наслідків. Але, для посадовця, який виношує наміри скоєння корупційної дії, недоліки роботи державного апарату можуть бути

поштовхом для корупції. Отже, цей фактор можна викласти у такій приблизній редакції: «використання посадовцями, що мають намір скоїти корупційні дії, елементів дифункціональності у діяльності державного апарату». За подібною логікою бажано пояснити всі інші фактори.

2. У четвертому висновку 10 другого розділу роботи (сторінка 117) здобувачка зазначає, що «вдається можливим запропонувати хронологічні етапи міжнародної співпраці в галузі боротьби з корупцією: від фокусу на економічних аспектах (1950-1960-ті роки) 10 комплексного підходу з криміналізацією діянь (1990-2000-ні роки), що свідчить про перехід від реактивних заходів до стратегічної превенції, з урахуванням глобалізації та появи нових форм злочинності». Здається, що хронологію етапів міжнародної співпраці авторкою визначено лише двома десятиріччями. Залишається незрозумілим, чому, наприклад, не охоплено хронологією тривалий час після 2000-го року. Невже за останні 26 років світовою спільнотою в особі міжнародних організацій не приймалися важливі міжнародні документи, які спрямовувалися саме на співпрацю у боротьбі з корупцією? Наведена авторкою хронологія та визначені етапи, на нашу думку, потребують суттєвого пояснення та доповнення.

3. Авторка дисертаційної роботи на сторінці 122 зазначає, що «Одним із ключових напрямків, який зазнає значних змін для відповідності європейським нормам, є антикорупційне законодавство. Україна активно залучена до законодавчих реформ для відповідності європейським стандартам у цій сфері, що підкреслює прагнення України адаптувати свою антикорупційну правову базу до європейських стандартів, Подальші зміни до закону також є критично важливими на шляху України до європейського простору». Теза дуже правильна, але, було б цікавим побачити й у тексті дисертації й у загальних висновках конкретні приклади імплементації українськими законотворцями положень міжнародних документів в законодавство України щодо протидії та боротьби з корупцією взагалі та співпраці з іншими державами у цій сфері зокрема.

4. На сторінці 151 роботи авторка нагадує про Національну стратегію боротьби з корупцією та констатує, що «новим викликом для нашої держави є розробка та впровадження новітніх, передових механізмів реалізації завдань, визначених у новій стратегії». Було б дуже цікавим та корисним побачити у роботі та висновках і пропозиціях дисертації хоча б декілька конкретних пропозицій стосовно саме «новітніх, передових механізмів реалізації завдань, визначених у новій стратегії». Безсумнівно, що такі пропозиції значно покращили б роботу в цілому.

Олександр ДРОЗДОВ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого:

1. Щодо дефініції корупції та принципу правової визначеності. Авторка обґрунтовує складність (а подекуди - неможливість) однозначного нормативного визначення корупції на міжнародному рівні. Яким, на думку здобувачки, має бути «мінімальний стандарт» (мінімальний набір ознак, критеріїв корупційного діяння), достатній для забезпечення передбачуваності та правової визначеності при застосуванні інструментів міжнародного співробітництва (екстрадиція, взаємна правова допомога, замороження, конфіскація та повернення активів) - з урахуванням вимог Суду ЄС і ЄСПЛ щодо передбачуваності, а також підходів найвищих судів до звуження надмірно широких антикорупційних кримінально-правових конструкцій (напр., *McDonnell v. United States*; *Skilling v. United States*; ЄСПЛ: *De Tommaso v. Italy*; *G.LE.M. S.r.l. and Others v. Italy*)?

2. Про співвідношення "широкого" і "вузького" розуміння міжнародного співробітництва. У роботі запропоновано визначення міжнародного співробітництва у

боротьбі з корупцією у широкому та вузькому розумінні. Які саме критерії (предметні, суб'єктні, процедурні) авторка вважає визначальними для розмежування цих двох рівнів? Як це розмежування впливає на класифікацію форм співпраці (інформаційний обмін, спільні розслідування, повернення активів, «неформальні» канали взаємодії тощо) у світлі того, що в європейському просторі судової співпраці принцип взаємного визнання пов'язаний із межами, обумовленими захистом основоположних прав та вимогами верховенства права (CJEU: Aranyosi and Căldăraru; LM)?

3. Щодо підвищення дієвості механізмів моніторингу виконання міжнародних антикорупційних стандартів. Враховуючи різну природу й "силу" механізмів контролю (універсальні та регіональні), які інституційні та процедурні зміни авторка вважає найреалістичнішими для посилення ефективності моніторингу виконання рекомендацій міжнародних органів (включно з вимогами щодо прозорості, оприлюднення звітів, наслідків невиконання тощо)? Чи може, на погляд здобувачки, європейська модель «умовності» (у тому числі в контексті захисту фінансових інтересів ЄС та верховенства права, що була предметом розгляду Суду ЄС у справах C-156/21 і C-157/21) слугувати додатковим стимулом до імплементації антикорупційних стандартів?

4. Повернення активів, цифрові фінанси та гарантії прав людини. Дисертація порушує питання повернення активів і сучасних викликів, пов'язаних із цифровими фінансами та віртуальними активами. Якими, на думку здобувачки, мають бути процесуальні запобіжники (стандарти доказування, судовий контроль, гарантії добросовісного набувача, пропорційність втручання у право власності) при впровадженні та розширенні механізмів транскордонної конфіскації та повернення активів, аби забезпечити їх узгодженість із стандартами прав людини (з урахуванням вже наведеної вище практики ЄСПЛ у справах Gogitidze and Others v Georgia, Phillips v. the United Kingdom, Grayson and Barnham v. the United Kingdom, G.LEM. S.r.l. and Others v. Italy) та сучасних європейських інструментів взаємного визнання рішень про замороження/конфіскацію (Regulation (EU) 2018/1805)?

Озвучені зауваження отримали всі необхідні пояснення з боку дисертантки, тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження Анастасії ІГНАТЧЕНКО.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Анастасії ІГНАТЧЕНКО ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Тетяна КАРАБІН